

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ

A1.α

1. Λάθος

2. Λάθος

3. Σωστό

A1.β.

α.1 (παράδειγμα)

β.3 (αναλογία)

Περισσεύει το 2 (αντίθεση)

B1

Στην 11η ενότητα ο Αριστοτέλης μας έδωσε τον ορισμό της έννοιας «πόλις» κάνοντας αναφορά στα εξής γνωρίσματά της : κάθε πόλη είναι ένα είδος κοινωνικής συνύπαρξης («πᾶσαν πόλιν οὔσαν κοινωνίαν τινα»), είναι ανώτερη από όλες τις κοινωνίες και εμπεριέχει όλες τις άλλες («ἢ πασῶν κυριωτάτη καὶ περιέχουσα πάσας τὰς ἄλλας»), επιδιώκει το ανώτερο από όλα τα αγαθά («μάλιστα τοῦ κυριωτάτου πάντων»).

Σ' αυτή την ενότητα θα μας δώσει ακόμα μερικά γνωρίσματα της πόλης, που συμπληρώνουν τον ορισμό της: η πόλη είναι μια κοινωνική οντότητα **τέλεια**, πέτυχε την ύψιστη **αυτάρκεια**, συγκροτήθηκε **εκ φύσεως** για να διασφαλίζει τη ζωή, υπάρχει για να εξασφαλίζει την **καλή ζωή** (το «εὖ ζῆν», την ευδαιμονία των πολιτών, που επιτυγχάνεται μέσω της αυτάρκειας)

Έτσι, λοιπόν, ένας πιο ολοκληρωμένος ορισμός της θα περιελάμβανε τα ακόλουθα: η πόλη είναι μια τέλεια μορφή κοινωνικής οντότητας, που υπάρχει εκ φύσεως και προήλθε από τη συνένωση άλλων κοινωνικών οντοτήτων, τις οποίες εμπεριέχει. Είναι ανώτερη από όλες τις άλλες, γιατί είναι το τέλος τους, η εξέλιξη, η ολοκλήρωσή τους. Αποβλέπει στο ανώτερο από όλα τα αγαθά, αφού συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή των ανθρώπων, στην πραγματικότητα όμως υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή τους πετυχαίνοντας την ύψιστη αυτάρκεια, που είναι κάτι το άριστο.

Ήδη στα «Ηθικά Νικομάχεια» αλλά και στην 11η ενότητα των «Πολιτικών» μιλήσαμε για την **τελεολογική αντίληψη**, με βάση την οποία συγκροτείται η σκέψη του Αριστοτέλη και σε αυτή την ενότητα. Σύμφωνα με αυτή κάθε ον είναι προορισμένο από τη φύση να επιτελέσει ένα συγκεκριμένο στόχο («τέλος»). Ο άνθρωπος, για παράδειγμα, είναι προορισμένος από τη φύση να ζει σε πόλεις. Η ολοκλήρωση των κοινωνικών οντοτήτων είναι η πόλη «αφού αυτή είναι και το τέλος εκείνων». Αλλά και η ολοκλήρωση, το τέλος του ανθρώπου, είναι η πολιτική του ταυτότητα. **Τέλος**, λοιπόν, είναι ο στόχος, η στιγμή της ακμής, της τελείωσης, της ολοκλήρωσης. Η πορεία προς την κατάκτηση αυτού του στόχου ονομάζεται **εντελέχεια**. Ο στόχος, λοιπόν, της πόλης είναι να διασφαλίσει τη ζωή και συγκεκριμένα την καλή ζωή («συγκροτήθηκε για να διασφαλίζει τη ζωή, υπάρχει για να εξασφαλίζει την καλή ζωή εκ φύσεως»).

B2.

Βασικό ερώτημα στο απόσπασμα από τα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη είναι κατά πόσον το πλήθος ή οι λίγοι και άριστοι πρέπει να ασκούν την πολιτική εξουσία. Προκειμένου να επιχειρηματολογήσει υπέρ της άσκησης της εξουσίας από το πλήθος, ο Αριστοτέλης ισχυρίζεται πως, όταν τα επιμέρους άτομα ενώσουν τα μόρια αρετής και φρόνησης που το καθένα διαθέτει, παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα. Λειτουργούν, με άλλα λόγια, ως ένας «υπεράνθρωπος», με πολλά πόδια («πολύποδα»), πολλά χέρια («πολύχειρα») και πολλές αισθήσεις («πολλές έχοντα αισθήσεις»). Ένας τέτοιος άνθρωπος, ασφαλώς, θα υπερέχει όχι μόνο σωματικά, αλλά και «περί τά ἤθη καὶ τὴν διάνοιαν», δηλαδή διανοητικά και ηθικά. Με την αναλογία αυτή, η οποία θυμίζει τα τερατόμορφα πλάσματα της μυθολογίας, όπως οι Ερινύες ο Αριστοτέλης τεκμηριώνει την αθροιστική θεωρία του, κατά την οποία το πλήθος, με τα συσσωρευμένα προτερήματά του, υπερτερεί έναντι του ενός ή των ολίγων, γι' αυτό και θα ήταν καλό να κυβερνά.

Παρόμοια αναφορά σε έναν «φανταστικό Υπεράνθρωπο» υπάρχει και στο δοθέν απόσπασμα από τον Ανώνυμο Ιαμβλίχου. Εδώ, γίνεται λόγος για έναν υποθετικό εκ γενετής υπεράνθρωπο, ο οποίος, όπως αναλύεται και στο απόσπασμα «Αν υποθέσουμε ... δυνάμεις», θα είναι «άτρωτος» και «χαλύβδινος», δεν θα κινδυνεύει από ασθένεια ή άλλη κακοτυχία και θα διαθέτει υπερφυσική δύναμη, τόσο σωματική όσο και ψυχική. Οι παραπάνω ιδιότητες ασφαλώς και θα του εξασφαλίζουν ορισμένα πλεονεκτήματα, τα οποία εδώ είναι μη θεμιτά, αφού θα μπορεί να χρησιμοποιήσει την δύναμή του για να παραβιάσει τον νόμο. Ωστόσο, σε μια τέτοια περίπτωση δεν θα καταφέρει να επιβιώσει. Προϋπόθεση για την επιβίωσή του είναι να ακολουθεί τον νόμο και την δικαιοσύνη και να «χρησιμοποιεί την δύναμή του για να στηρίζει το νόμο και το δίκιο και οτιδήποτε το προάγει». Σε άλλη περίπτωση, θα νικηθεί από το πλήθος, το οποίο και εδώ προτάσσεται ως υπέρτερο, καθώς η συσσωρευμένη επιδεξιότητα και δύναμη που θα προκύψει από την χρηστή διοίκηση και την αριθμητική υπεροχή του θα καταφέρει να κυριαρχήσει και να τον εξουδετερώσει.

Εύκολα, συνεπώς, διαπιστώνει κανείς ότι και στα δύο φιλοσοφικά κείμενα υπάρχει το μοτίβο ενός υπερφυσικού ανθρώπου, με συσσωρευμένη δύναμη και υπεροχή. Και στα δύο, στόχος είναι να καταδειχθεί η ισχύς του πλήθους, με τον «Υπεράνθρωπο» να λειτουργεί ελαφρώς διαφορετικά. Στον Αριστοτέλη, παρουσιάζεται κατ' αναλογίαν προς το πλήθος, για να καταδειχθεί η δύναμη των πολλών. Για τον Ανώνυμο του Ιαμβλίχου, ο υπεράνθρωπος νικείται από το πλήθος, αφού και πάλι οι πολλοί υπερτερούν. Σε κάθε περίπτωση, είναι εμφανής η σύνδεση με την πολιτική κοινωνία, είτε εστιάζουμε στην προβολή της δημοκρατίας (Αριστοτέλης) είτε στην ανάγκη συμμόρφωσης με τον νόμο και το δίκαιο.

B3

οπτική-όρῳμεν

σύσταση- συνεστηκυΐαν

λάθος- ἀλήθειαν

δοχείο- ἐνδέχεται

ποδήλατο-πολύποδα

B4.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. β

ΑΔΙΔΑΚΤΟ

Γ1. Μετάφραση αδίδακτου

Σωκράτη, όλα τα βλαστάρια (όσα γεννιούνται) έχουν τη δυνατότητα να «συμπεριφέρονται» με τον ίδιο τρόπο, και αυτά που γεννιούνται από τη γη και οι ζωντανοί οργανισμοί και τα υπόλοιπα κι ο άνθρωπος. Και γιατί σχετικά με τα βλαστάρια γίνεται αυτό πάρα πολύ εύκολο σε μας, όσοι καλλιεργούμε τη γη, το να προετοιμάσουμε δηλαδή όλα τα σχετικά πριν την καλλιέργεια, αλλά και την ίδια την καλλιέργεια. Όταν όμως αναπτυχθεί αυτό που φυτεύτηκε, μετά από αυτό, η φροντίδα του βλασταριού και πολλή και απαιτητική και δύσκολη γίνεται. Έτσι λοιπόν φαίνεται ότι έχει η κατάσταση και σχετικά με τους ανθρώπους. Από τις δικές μου υποθέσεις συμπεραίνω και για τα υπόλοιπα (άλλα) και γιατί σε μένα έχει γίνει πιο εύκολη απ'όλα η απόκτηση αυτού εδώ του γιου, είτε πρέπει (κάποιος) να την αποκαλεί γέννηση είτε τεκνογονία, η ανατροφή του όμως είναι δύσκολη και πάντοτε μέσα σε φόβο (για εμένα) που φοβάμαι γι αυτόν.

Γ2. Στο απόσπασμα «δοκῶ γάρ μοι ... αὐτὸν σοφὸν ποιήσει» ο Δημόδοκος, αφού προηγουμένως έχει επισημάνει στο Σωκράτη όλες τις δυσκολίες της ανατροφής του παιδιού του ως γονέας, του επισημαίνει τον προβληματισμό του για το γεγονός ότι ο γιος του, επειδή παρασύρεται από συνομηλίκους του και συγχωριανούς του, τους οποίους έχει ζηλέψει, αξιώνει από τον πατέρα του να τον φροντίσει και να πληρώσει χρήματα σε κάποιον σοφιστή για να τον κάνει σοφό.

Γ.3.

ἔχειν: σχές

ῥᾶστον: ῥάδιον - ῥᾶον

ἀγεννής: ἀγεννοῦς

ἐπιθυμεῖ: ἐπιθυμεῖν

τὸ ἄστν: τὰ ἄστη

καταβαίνοντες: καταβησόμενοι

πάλαι: παλαιότερον

ἐπιμεληθῆναι: ἐπιμεληθέντων

ὅστις: οἵτινες

Γ.4.α.

τὸν αὐτὸν: ομοιόπτωτος ονοματικός επιθετικός προσδιορισμός στο *τρόπον*

τοῦτο: υποκείμενο του ρήματος *γίνεται*

ὀνομάζειν: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *δεῖ* (ετεροπροσωπία, καθώς Υαπαρ.: [τινά/ἡμᾶς](#))

πάντων: γενική διαιρετική στο επίθετο υπερθετικού βαθμού *ράστη*

εἰς τὸ ἄστυ: εμπρόθετος επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου (κατεύθυνσης σε τόπο) στη μετοχή *καταβαίνοντες*

μοι: ἔμμεσο αντικείμενο του ρήματος *παρέχει*

σοφὸν: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος *ποιήσει* (*αὐτὸν*)

Γ.4.β.

Δημόδοκος ἔλεγεν ὅτι ἢ δὲ τότε παροῦσα ἐπιθυμία ἐκείνῳ πάνυ τοῦτον φοβοῖ/φοβοίη.

Επιμέλεια απαντήσεων: Πλοιαρχοπούλου Ελένη, Συρκόγλου Ναταλία, Ρεβελιώτης Βασίλης, Ραχιώτης Γιώργος